

[Formanden.]

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov nr. 69 af 7. marts 1952 om oprettelse af havebrug og havelodskolonier m. m. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af 14. d. m. meddeler stads-skoleinspektør Jacob Pedersen, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under medlem for Randers amtskreds Stæhr Johansens orlov fra den 13. d. m. at regne.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.*

Lovforslaget er praktisk taget enslydende med de i de senere år vedtagne ekspropriationslove, og jeg skal derfor indskrænke mig til at fremkomme med nogle ganske få bemærkninger.

§ 1 bemyndiger ministeren til for statsbanerne at erhverve arealer, som er nødvendige til foretagelse af ændringer i anlæggene, der er en følge af arbejder, hvortil der gives bevilling ved finansloven eller tillægsbevillingsloven for finansåret 1955—56.

Efter § 2 kan ministeren lade foretage ekspropriation, ligeledes for statsbanerne, af arealer og servitutter, der er nødvendige for at sikre synligheden af signaler og lignende.

Forslagets § 3 hjemler ministeren ret til at lade foretage ekspropriation for post- og telegrafvæsenet og de koncessionerede telefonselskaber af arealer m. v., som er påkrævede til tilvejebringelse af nye og udvidelse af bestående radiotelekommunikationsanlæg og telefonanlæg, herunder centraler.

Jeg skal anbefale lovforslaget til tingets hurtige og velvillige behandling.

Endvidere tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om midlertidige driftslån til vanskeligt stillede privatbaner.*

Som det vil være bekendt, har forholdene i de senere år stillet sig stadig van-

skeligere for privatbanerne, hvis økonomiske stilling — uanset den i henhold til loven af 1948 gennemførte modernisering — i høj grad påvirkes gennem det stigende pris- og lønningsniveau. Denne stigning kan banerne kun tildels udligne gennem takstforhøjelser, idet den stærke konkurrence, ikke mindst fra landevejstrafikken, som banerne er udsat for, sætter meget snævre grænser for, hvor meget taksterne kan forhøjes, når transporterne skal kunne bevares for banerne. Disse vanskeligheder har affødt nye privatbaneønsker om forøget statsstøtte, men forinden der tages stilling hertil, har regeringen fundet det naturligt at lade privatbanerne og deres forhold behandle i en hurtigt arbejdende kommission med henblik på at få klarlagt disse baners samfundsmæssige betydning fremover og overvejet formerne for statsstøtten til de baner, der skal bestå. Kommissionens betænkning skulle foreligge til efteråret, og forslag til eventuelle foranstaltninger vil derefter kunne forelægges folketinget i samlingen 1955—56.

Medens således de foreliggende privatbaneønsker må afvente kommissionsbetænkningen, har man i ministeriet for offentlige arbejder overvejet, hvorledes udbetalingen af det statsbidrag, der ydes banerne i henhold til den gældende underskudslov, nemlig lov nr. 187 af 12. april 1949, kunne fremskyndes for derved at spare banerne for en rentebyrde og ligestille staten og kommunerne.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, gøres der, hvad der er muligt for at fremme behandlingen af andragerne om statsbidrag til underskudsdekningen, men der må i øjeblikket medgå op imod $1\frac{3}{4}$ år, i visse tilfælde endog næsten 2 år, inden banerne får dækket den del af underskuddet, der er oparbejdet i de første måneder af et driftsår. Dette volder banerne vanskeligheder, fordi de har store besværligheder ved at skaffe sig den fornødne driftskapital, og kommunerne, som i en del tilfælde forskudsvis har indbetalt hele det budgetterede underskud, har kun modstræbende villet indgå herpå, idet de med en vis ret gør gældende, at de derved overtager en rentebyrde for staten, der først senere — og altså efter denne betragtning for sent — udreder sin del af underskuddet.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Forslaget tilsigter at imødekomme kommunernes ønske om, at staten også skal være med, når banerne stiller krav til kommunernes kasser. Efter forslaget kan der ved et driftsårs begyndelse på grundlag af det af ministeriet for offentlige arbejder godkendte budget bevilges den enkelte bane et driftslån, der altså er at betragte som en slags forskud på det senere underskudsbidrag for det pågældende driftsår. Lånet kan højst udgøre så stor en del af det for den pågældende bane for vedkommende år godkendte budgetterede underskud, som svarer til $\frac{3}{4}$ af den procentandel, hvormed staten ved den seneste fordeling af statsbidrag i henhold til den eksisterende lovgivning om dækning af vanskeligt stillede privatbaners underskud har ydet bidrag til banerne.

Lånene til de enkelte baner foreslås ydet på visse betingelser, som nærmere vil fremgå af forslaget, navnlig vedrørende tilsvarende långivning fra kommunernes side, samt om, at der må foreligge kommunal garanti for driften i vedkommende driftsår. Det følger af formålet med forslaget, at der ikke kan blive tale om at yde renter for lånebeløb, der senere udlignes i underskuds-dækningsbidraget. Derimod har det været overvejet, om der af lånebeløb, som helt eller delvis skal tilbagebetales, fordi det endelige underskudsbidrag bliver mindre end det udbetalte lån, burde forrentes, men man mener ikke at burde stille forslag herom, dels fordi det formentlig vil være meget sjældent forekommende — underskudsprocentens reduktion til $\frac{3}{4}$ indeholder jo en ikke ringe sikkerhedsmargin — dels fordi det uden som nævnt at have væsentlig reel betydning ville besværliggøre ordningens administration.

Statens bidrag til dækning af banernes underskud i de senere år efter underskudsloven har været følgende: for 1951—52 er ydet banerne et bidrag på 6,2 mill. kr. på grundlag af et samlet underskud på 10,6 mill. kr., svarende til 58,2 pct. For 1952—53 ydedes 7,4 mill. kr., svarende til 56,8 pct. af det samlede underskud. (Grunden til, at dækningsprocenten for det pågældende år er lavere end det foregående år, er, at det gamle lolland-falsterske jernbaneselskab havde anmeldt et underskud på

772 000 kr., som staten dog ikke deltog i dækningen af. Hvis der ses bort fra dette beløb, var statens andel i underskuds-dækningen i dette år 60,3 pct.). For 1953—54 blev underskuddet opgjort til 11,6 mill. kr., og der er bevilget et statsbidrag på knap 7 mill. kr., svarende til ca. 60 pct. af det samlede underskud. Dette sidstnævnte beløb er udbetalt banerne umiddelbart før jul i 1954. For regnskabsåret 1954—55 må man følge den hidtidige fremgangsmåde, hvilket vil sige, at statens bidrag i henhold til underskudsloven for dette driftsår kan ventes udbetalt i december 1955 eller januar 1956. Lovforslaget får først betydning for driftsåret 1955—56 eller for de baner, der har driftsåret som kalenderåret, for året 1955. Dette vil betyde, at der i 1955 vil finde 2 udlodninger sted til banerne, såfremt lovforslaget vedtages.

For 1954—55 er der for privatbanerne budgetteret et underskud på ialt 10,4 mill. kr. Såfremt de procentdele, hvormed staten for driftsåret 1952—53 (1952) har deltaget i de pågældende baners underskud, lægges til grund, ville statsbidraget udgøre 6,5 mill. kr. Det beløb, der for driftsåret 1954—55 (1954) efter de foran angivne regler — såfremt lovforslaget havde angået dette driftsår — kunne blive tale om at yde som midlertidigt driftslån, ville herefter maksimalt være ca. 4,9 mill. kr. Privatbanernes budgetter for 1955—56 foreligger endnu ikke, men det samlede budgetterede underskud kan næppe påregnes at ville blive mindre end 12—14 mill. kr., hvortil som midlertidigt driftslån efter lovforslagets regler ville svare et beløb på 6—7 mill. kr.

Jeg skal sluttelig påny understrege, at det foreliggende lovforslag ikke tilsigter nogen udvidelse af statens støtte til privatbanerne, og dets gennemførelse betyder ikke, at der skal stilles større midler til rådighed til dækning af privatbanernes underskud. Der er alene tale om en a conto-udbetaling på et senere statstilskud, som der haves berettiget forventning om.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale forslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte